

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czímzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János; Berde Aron, Szentgyörgyi József, Vörös Sándor,**
felelős szerkesztő: **Szabó Sámuel,**

Tartalom: Beszélgetés az új erdőtörvényről. VIII. e-s. — A karikás szőlőmivelés. III. M. K. — A méhesgazda szeptemberi foglalkozásai. — Felhívás a Gyümölcsészeti füzetek érdekében. — Értesítés a ragályos állati betegségekről. — Egyveleg. — Vidéki gazd. tudósítás: Egerpatak. — Szerkesztői izenet. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Beszélgetés az új erdőtörvényről.

VIII.

Második czim. Az erdei kihágásokról. I. fejezet. Általános határozatok.

Erdész. Az ezen czim alá foglalt határozatok ép oly fontosak, mint az első czim alattiak; sőt fontosságuk az erdőbirtokosra nézve még sokkal szembeszökőbb, minthogy legfőképen az ő érdekeinek és jogainak megvédésével foglalkoznak. Ez az oka, hogy az erdészetre vonatkozó korábbi törvényeink intézkedései legnagyobb részt e czim körébe esnek.

Ezen czim három fejezetre oszlik. Az I. fejezet általános határozatokat tartalmaz; megszabja az erdei kihágások fogalmát, megkülönböztetve azokat a vétségektől és büntettektől, melyek a büntető törvény határozatai alá esnek.*) Az erdei kihágások három csoportba foglalhatók, u. m.: 1. erdei lopás, 2. erdei károsítás, 3. veszélyes cselekmények és mulasztások csoportjába.

Bíró. De hogy van az, hogy az erdei lopás és károsítás csak kihágásnak van nevezve, hiszen a lopást és mások vagyonának megrongálását a büntető törvény a büntettek és vétségek között sorozza!

Erdész. Az erdei lopást és károsítást enyhíti azon körülmény, hogy az erdő fái szabadon állnak, bekerítetlen helyen és létrehozásukra az ember rendszeren igen kevés munkát fordított

*) Az 1878-ik évi V. törvényzikk. A magyar büntető törvénykönyv a büntettekről és vétségekről. Ennek kiegészítője az 1879-ik évi XL. t. cz. a kihágásokról.

eddig, kivált nálunk; ezért a természetnek mintegy szabad ajándékaul tűnik fel a nép előtt; különösen pedig tekintetbe kell még venni az erdei lopások és károsítások megbüntetésének eddig is divatozott lanyha kezelését, mely a szükséggel és könnyű hozzáférhetőséggel egyetemben ugyszólva ösztönzi a nép legsósó osztályát a hiba elkövetésére.

Bíró. Az mind igaz, de ha az új törvény is lanyhán veszi a dolgot, akkor jövőbe sem a fog népnél elharapódzott erdőlopási és rongálási hajlam csökkenni.

Erdész. Legyen meggyőződve édes bíró uram, hogy az új törvény e tekintetben elég szigorú büntetéseket, szab; csak erkölcsileg nem akarja megbélyegezni a tetteseket úgy, mintha a büntető törvények értelmében vett büntettet vagy vétséget követtek volna el. Az erdőrongálási hajlam azért harapódzott el annyira mindenfelé, mert a törvény kellő szigorral végre nem hajtott. Ha az új törvényt az arra rendelt hatóságok és közegek szigoruan hajtánák végre, akkor az erdőlopások és rongálások egy emberöltő alatt a mostaniaknak egy tized részére szállának le. Erre kell minden becsületes embernek törekednie.

Ez sokkal fontosabb dolog, mint azt legtöbben hiszik; mert akinek mesterségévé válik az erdő lopás, az árt először magának, mivel elszokik a becsületes munkától, iszákossá és erkölcstelenné válik minden tekintetben, elhanyagolja gazdaságát és családját s a helyett, hogy jólétben előre menne, előbb-utóbb vagyontalan csavargóvá lesz; másodsor árt az erdőbirtokosnak, kinek sokkal nagyobb kárt okoz mint a mennyit magának használni vél, mivel többnyire használatra még éretlen fát vág le s azt is úgy adja el, hogy rendszeren csak a munkát és fuvart térített meg magának; ez által közvetve is kárt okozván az erdőbirtokosnak az árak lenyomásával; harmadsor árt a nemzetnek, államnak és társadalomnak, mert az erdők fennállását kétségessé teszi, az erdők illő jövedelmezőségét lehetetleníti; elprédálja az értékes anyagot, melyet a maga iddjében levágya

és kellően választékolva, sokkal előnyösebben lehetett volna az emberi szükségletek fedezésére felhasználni; munka erejét mások megkárosítására, nem pedig földjének művelésére vagy más hasznos munkára alkalmazza.

Igy tehát vétkes mulasztást követnek el mind azok, kik az erdőtörvény második czimének végrehajtásával vannak megbízva, ha e kötelmeiknek lelkiismeretesen és gyorsan meg nem felelnek, mind erkölcsi, mind jogi, mind pedig nemzetgazdasági tekintetben.

Bíró. (az erdőtörvénynyel a kezében). A 69. §. az erdei lopást csak akkor sorolja az erdei kihágások közé, ha a lopott dolog értéke a külön megtérítendő kár beszámítása nélkül 30 forintot meg nem halad. Mit értsen az ember ezen külön megtérítendő kár alatt?

Erdész. Ha valaki az erdőből egy magától ledőlt fát, vagy száraz ágat stb. lop el, ez által más az ítélő bíró által számbavehető kárt nem tett az erdőbirtokosnak; de ha bevetényülésre meghagyott magfát elviszi, ekkor vagy sok körülötte ki kelt csemetét eltipor, vagy pedig az ezutáni bevetényülést meghiusítja s azon helyen a birtokosnak költséget okozó ültetéssel kell pótolni a magról kelt csemeték hiányát. Ez a közvetett kár, melyet a rongáló külön megtéríteni tartozik. E közvetett kárt azonban nem kell külön felszámítani, mert a törvény az eljárás egyszerűsítése kedvéért ezen esetben a közvetett kárt egyenlőnek veszi a levágott fa értékével. Azért az ellopott magfa értékét kétszeresen rendeli a birtokosnak megtéríttetni.

De még egy példát! Ha valaki egy sűrű erdőből egy közepszerű fát ellop, az a levágott fa értékén kívül még a levágás, feldarabolás, felrakás és elvitel által tesz a körül álló fák megsértése által némi kárt; azon kívül a támadott hézag egy darabig használatlanul marad, addig t. i. míg a körül álló fák gyökereikkel a talajt el nem foglalják s ágaik a hézagok felett újból egymáshoz nem zárkoznak. Azért itt a közvetett kárt a törvény. 90-ik §-a csak az ellopott fa értéke $\frac{1}{4}$ részének veszi; ellenben a ki ritkás erdőből több vagy zárt erdőből annyi egymás mellett álló fát lop, hogy az által hézag támad, az a lopott fa értékét és külön kártérítésül még ezen értékkel egyenlő összeget tartozik fizetni; mivel e hézag vagy igen későn, vagy épen nem nő be azerdövágási érettségig s így a talaj ott ily hosszú időn át használatlanul marad s birtokosának semmit sem jövedelmez.

Épületfának szánt erdőben fennebbi esetben még azon kár is származik, hogy a hézag szélén növe fák eltérébélyesednek s alsó ágait idején el nem hullatván, törzseik ágashogások, göcsösek s így épület- és műfának többé-kevésbé használhatlanokká válnak.

Bíró. Imént „zárt erdő“ kifejezéssel élt erdész ur; mit jelent ez?

Erdész. Az elég sűrű erdőt, ahol t. i. a fák koronái egymáshoz zárkonak, szoktuk így nevezni.

Bíró. Azt olvasom itt tovább ugyanazon 69. §-ban, hogy a károsítás is csak akkor képez erdei kihágást, ha az okozott kár értéke 30 frtot meg nem halad. Ha tehát ezt meghaladja, akkor vétséget vagy büntettet képez!

Erdész. Ugy van. Ezt kimondja a 73. §. és ez esetben a büntető törvény szerint fog a hibás elítéltetni.

Bíró. De kevésbé érthető a 69. §. utolsó bekezdése mely így szól: „A cselekmény e minősége nem változik az által, hogy a jelen szakaszban meghatározott érték vagy kár összege a tettes elítéltetése előtt általa elkövetett több erdei kihágásból származik.“

Erdész. Ezt úgy kell érteni, hogy ha a tettest egyszerre több rendbeli erdei lopásért vagy károsításért panaszolják be, akkor össze kell adni azok értékét s ha az összeg a 30 frtot meghaladja, akkor az ügyet mint vétséget vagy büntettet tárgyozót, elintézés végett a törvényszékhez kell áttenni.

A 74. § szerint bizonyos esetekben a lopás akkor is büntettet képez, ha a lopott dolog értéke 30 frtot meg nem halad. Ezen eseteket a büntető törvény (1878. V. t. cz. 336, 337 és 338. §-ai) határozza meg. Ily esetek pl. ha a lopás épületben, bekerített helyen (csemetekert) követetett el, hová a tolvaj betörés vagy bemászás által jutott, vagy elkövetésénél rabló vagy tolvaj-szövetségnek két vagy több tagja működött közre; ha a lopást az erdőbirtokos szolgálatában álló személy követi el; ha a lopó löfegyvert visel; ha rablás, lopás, sikkasztás vagy orgazdaság büntette, vagy vétsége miatt már két ízben meg volt büntetve stb. Ez utóbbi körülmény azonban csak akkor jó tekintetbe, ha a lopást elkövető legutolsó megbüntettetésétől az erdei lopás elkövetéséig három év még el nem telt.

Az erdei lopás és erdőkárosítás: az erdei tulajdon ellen elkövetett vétség, illetve kihágás; tehát az erdőbirtokos saját, kizárolagos erdőtulajdonába illet nem követhet el; ellenben az erdei kihágások harmadik csoportját képező „veszélyes cselekményeket és mulasztásokat“ nemcsak idegenek, de maga az erdőbirtokos, saját erdeiben is elkövetheti. Ilyenek az erdőben, vagy annak közelében való tűzgerjesztés, annak tudomására való hozatalának elmulasztása, a megnemjelenés annak oltására; köteleesség szegés a közigazgatási hivatalnok vagy községi bíró részéről erdő égés alkalmával; továbbá az erdőben való minden oly cselekmény, melyből a talajra, állabra, fakészletre, utakra, építményekre stb. bármilyen kár háromolhatna.

Az általános határozatokat tárgyazó I. fejezet 81, 82 és 85 §-ihoz volna még egy-két szám. Ezek közül az első azt mondja, hogy ha valakit útközben oly baj ért, mely miatt kénytelen volt erdei kihágást elkövetni, pl. eltört a szekér rudja, vagy a kereke s ezek pótlására az erdőből kénytelen volt egy rudat acquirálni, hogy úton ne maradjon; akkor ezt 24 óra alatt a legközelebbi község előljárójának vagy az erdő felügyeletével megbízott személynek, vagy pedig az erdő tulajdonosának kell bejelentenie, hogy erdőkárosítónak ne tekintessék. Ez esetben csak a levágott fa egyszerű értékét fogja megtéríteni büntetés nélkül.

A 82. §. szerint az erdei kihágás miatt valaki csak akkor idézhető hatóság elé, ha a sértett fél, t. i. az erdőbirtokos vagy annak megbízottja emel panaszt ellene. Kivételt képeznek azon esetek, midőn a kivágás másokra is veszélyt hozhatna, pl. erdőégést okozható veszélyes cselekmények és mulasztások; az erdőégés oltására vonatkozó köteleességeknek elmulasztása; vagy a hol a rendőrség ellenőrzését kell igénybe venni, pl. lopott fa eladását gátló közigazgatási rendszabályok elleni kihágásoknál stb.

Vége a 85. §. elrendeli, hogy az egyes vidékek különböző forgalmi viszonyai szerént a közigazgatási bizottság az erdőfelügyelővel egyetértve érték- és árszabályzatokat állítson össze, melyek a kártérítési összegek és hajtó-pénzek meghatározásánál alapul szolgáljanak. Ezek minden három évben s ha a forgalmi viszonyok gyakrabban és jelentékenyen változnak, rövidebb idő alatt is, újra szerkesztendők és a földmivelési miniszteriumnak jóváhagyás végett felterjesztendők.

Ilyen érték- és árszabályzattal kell természetesen birni minden erdőbirtokosnak és erdőtisztnek, és minden falushírnöknek is, hogy a kártérítési és pénzbüntési pénzeket kiszabhassák illetve megítélhessék.

(Folytatása köv.)

e - s.

A karikás szőlőmivelés.

III.

6) Első kapálás.

Mielőtt még a kikötözött és hajtott szőlő rügyei gerezdet bocsátani nem kezdettek, szükséges az első kapálást — vagy a nyitás bevágását — megtenni; ezt legtöbbször az utóbbi munka végezte után két hétre meg lehet kezdeni. Ekkor már a nyitáskor felhalmozott föld ormóztatai gyomosodni kezdenek s ezen föld kivágása által nem csak egészen új föld kerül a szőlő tövére, hanem a kövér gyomlevélzet még trágyát is szolgáltat.

Ez alkalommal a szőlő töve körül netalán keletkezett gyomot ki kell szedni, mert később, midőn gazdag levélzet és gyökérhajtás borítja a tőkét, a gyomok kitépése nem csak több bajjal jár, de kelőleg nem is eszközölhető, vagy ha igen is, csak nagy idő veszteséssel.

Ha kedvező tavasz lévén, rendszerint hamarabb hajt a szőlő, ez esetben el kell várni a gerezdek hajtását és az új sarjak erősödését, különben a kapa bármily gyenge érintésére letörnek a terméssel együtt.

Minden vidéknek — a talaj terméséhez képest — megvan a maga szokott eszköze: kapája. Össze tartó, könnyen tömöttülő agyagos földben használják a hegyes kapát; porhanyóbb talajban a széles vasu kapát, mellyel szembetűnőleg szaporábban megy a munka.

Kapálni mindég szárazban kell, a lágyban kapálás megkérgesíti a szőlőföldet, a gyom is hamar fogamzik benne s a külső lég behatását is gátolja a föld össze tömöttülése. A munkásnak folyvást ügyelni kell, hogy a bomladozó rügyeket le ne verje és a vén fát a kapa szárnyaival meg ne sértse, mert az ily sértett helyeken kitör a szőlő nedv s a fa megcsutkosodik, elnyomorodik s a karikákon levő termés kifejlődését szemmel láthatóan gátolja.

A gondos gazdának arra kell ügyelni, hogy a cserfákat és sarokhajtásokat tápláló csutkos tőke-fejek földszinre ne kerüljenek; mert ezen esetben egy év alatt teljesen terméktelenné válik a szőlőtő, hajtásai vadságra hajlandó vékonyak, termésre pedig — a mi kevés lenne is — számba nem vehető fejletlen apróság lesz.

A beállított szőlő közö időnként támadott hiányok pótlására sem a sima vessző, se a gyökeres ültetés nem alkalmaz-

ható, mivel azok a körültre lévő tővek árnyékában csak igen lassan és gyengén fejlődnek, többnyire ki is vesznek.

Egyetlen biztos mód a homlitás, mely öszszel és tavasszal is eszközölhető. Homlitásra mindig oly hosszú vesszők alkalmazandók, melyek a rendbe ültetett szőlőbe oda húzhatók legyenek, hová szükséges, hogy a rend meg ne bomljék. Az elhuzandó vesszőnek az anyatótól kezdve $1\frac{1}{4}$ láb mély árok ásatik, ezen árkot egyharmadára meg kell tölteni földdé vált polyva rothadékkal, erre vékonyan jó földszint töve, bele hajtani a vesszőt s betöltve gyengén megtapodni.

Homlitásra használható a már termésre nem alkalmas vén fa végén levő veres vessző, vagy felesleges — karikának való — termő fa, vagy az e végre nevelt múlt évi sarokhajtás. Az elhomlitott vesszők 2—3 szemre vágva kikaróztatnak, még azon évben szép gerezdekeket hoznak és gazdag gyökéretet nevelnek; mivel ezen homlitásokat az anyató veszélyeztetése nélkül sokáig úgy hagyni nem lehet, most ha már másodévesek első kapáláskor az anyatótól el kell őket vágni s külön tövet alakítani belőlök.

7) Első levelezés.

A buja hajtásra hajlandó szőlő, sok oly jövést hajt tavasszal, mely se a termés emelésére, se a magfa nevelésre nem alkalmas, sőt a tápnedv megosztása miatt káros; hogy ezek a tőke táperejét soká ne vonják, szükség őket a gerezdek teljes kihajtása után virágzás előtt eltávolítani, mely a gyakorlatban nem igen lévő első levelezés által eszközölhetik.

Ez alkalommal szemügyre vesszük a szőlőtőt; legelőbb a karikáról minden gerezdet nem hozott hajtást letörünk, azután a vén fa oldalán jövendőre csapnak nem szükséges jövéseket és a gyengébb sarok-hajtásokat tőlől eltávolítjuk, azonban egy pár legmélyebbről jövő erőteljes sarok-hajtás jövendőre csapnak, vagy szükség esetében karikának meghagyandó.

Ezen első levelezéskor semmi honalj jövést le nem szedünk, de a gerezdes csapokat el nem törjük.

Az első levelezés nem csak megkönnyíti, a másodikat hanem a tápnedvnek a szükséges fákra és termésre irányása által a szőlőtő gyarapítására sokat teszünk. További előnye az, hogy legkisebbé se szaporítja a mivelési költségeket; mert a csak hamar következő második levelezéskor úgy is meg kellene menteni a tőkét a most lehányt részekről s ha előbb már megtettük, többé baj nem lévén vele, a munka hamarabb végezhető.

8) Második kapálás.

Azon vidékeken, hol a szőlőnek minden munkáját fukarkodás nélkül megadják, rendszeren az a szokás, hogy minden eszközölt munka után megkapálják; így a levelezés alatt megtapodott szőlő földje ismét fel puhíttatik, a körlég, eső és meleg szabad behatásának út nyitattik.

A második kapálás virágzás előtt végzendő, mint — mindég — száraz időben, mert a lágyban eszközölt kapálás által a gyomok szaporodását nem hogy gátolnák, hanem inkább elősegítjük; a lágyan nagyobb darabokban felvágott földben a gyomok gyökerei semmi bántódást nem szenvedvén, visszafordított hajtásaik tovább növekednek s a szőlő gyarapítására szükséges táperőnek nagy részét a földből magokhoz veszik; a földet soványítják a termés nagy kárára.

9) Második levelezés.

A szőlőnek ezen fontos műveletét virágzás után kell megtenni, mikor már a szemek tisztulni kezdenek. Virágzás alatt a szőlőben semmi munkát nem kell végezni, mivel a himpor lerázása és ütődés által sok kárt okoznánk, a termékenyülést gátolnók, virágzás előtt pedig igen korán lenne. Tapasztalt dolog ugyanis, hogy a szemek fejlődésnek indulása előtt, minden letört szőlőág utolsó rügye hatalmas növés által igyekszik a hiányt pótolni, míg azután, a már fejlődő szemek gyarapítására fordítatik a tápnedv s a végrügyek vakon maradnak.

E munkát a nyári nagy melegek beállta előtt mulhatlanul végezni kell, különben a sok lomb között nagy árnyékhoz szokott szemek a nap heve által tulságosan találva, növésükben hátráltatnak; néha annyira, hogy soha ki nem épülnek; maga a szőlőtő is szenved a nagy melegben végre hajtott levelezés által, minek elegendő jelei a sárguló és sokszor száradó levelek, öszszel gyengébb szüret és kellőleg ki nem fejlett magfák

Levelezéskor már világosan áll a szőlőmives előtt, valjon van-e annyi táperő a tőkében, hogy a termésen kívül — rajta szükségeskép meghagyandó — magfák, csapok és sarok-hajtások nevelésére és tőkélyre juttatására elegendő legyen. Ha a tőke nem egészen kifejlett, a nélkülözhető részekből többet vágunk le; ily esetben elegendő a két szemre hagyott csap egyik erőteljesebb hajtása és jövendőre csapnak szánt egy sarok-hajtás meghagyása.

Levelezés alkalmával, legelőbb is meg kell tekinteni a karikának hajtott veres vessző kötésén alól, a cserefához legközelebb eső két rügy hajtását, melyek a jövendői magfát adják; ezekről alólról kezdve minden honalj jövését, az utolsó izzig el kell csipni, vagy — ha megfásodott volna — vágni.

Ha töből törnek ki a honalj jövését a mellette lévő rügvet megsértik, sokszor az alvó rügvet kihajtani kényszerítik, azért lehet látni a rosszul levelezett szőlőben szüretkor is másodtermésű, de egresnek se jó és virágzásban lévő gerezdeket.

Teteje felé mindegyik magfán 3—4 fejlődő honalj jövését épen hagyunk, de a magfa tetejét eltörni nem kell: épen így kell megtakarítani a jövendőre csapnak nevelt sarok-hajtásokat és az idén két szemre vágott csap jövéseit is; ez utóbbiakra nézve megjegyzendő, hogy ha a csap idei hajtásából erőteljes magfákat nem reménylünk, a csonkkal együtt le kell vágni őket. A karikán levő gerezdes hajtásokat, a második pár levél felett el kell csóakézni s ha termést nem hozott hajtások maradtak volna első levelezéskor, azokat egészen levágni; hasonlóan minden oda nem tartozó mellék — viz — és sarok-hajtásokat eltávolítani, hogy csupán a szükségeskép odatartozó részek maradjanak, melyek a magfák, termést tartalmazó hajtások és a fedezetül hagyott egy vagy két sarok-hajtás.

Lehányandók végül a némely fajoknál tulságos mennyiségben levő képesak, azon egy páron kívül, mellyel a magfa a karóhoz kapaszkodik, ezen egy pár képes, oly erősen öleli a szőlőtövet, a karóhoz, hogy míg szüretkor késsel ki nem vágják attól el nem válik, így több szolgálatot teszen minden kötözőanyagnál.

A fennebbi művelet alatt meghagyott szőlőveszőkről, erő-

szakosan semmi levelet lehányani nem kell, hogy azok is a tet-mészet által rájuk bizott szolgálatot pontosan teljesíthessék. Megszabadítván a szőlőtőt minden szükségtelen résztől fel kell kötni, hárssal, vagy kákával a vidéki szokás szerint karóhoz, de megszorítani soha, mert ha a lég, nedvesség és meleg behatását kizárjuk: se a termés, se a magfák kellőleg ki nem fejlődhetnek.

A földhöz közel álló gerezdek külön köttetnek, a tőke magasabb állásu részéhez, hogy esők alkalmával sárral meg ne teljenek, vagy el ne rothadjanak.

10) Harmadik kapálás.

A második levelezés végezte után junius végén vagy július elején szükséges a szőlő 3-ik kapáját megadni, mint mindig, úgy most is, kerülvén a lágyban munkálkodást.

11) Csonkázás.

Augusztus közepén, a fa érlelés tekintetéből, az első levelezéskor egész hosszában meghagyott magfák hegyeit le kell törni, vagy vágni; ugyan ez alkalommal, a földhöz nagyon közel álló gerezdek most is szemügyre veendőek s ha ismét felg-nának, kákával vagy hárssal felkötendőek, a szél által kidöntött karok felállítandók. Ha a két elsőbb levelezést pontosan végeztük, ezen műveletre kevés munka erőt kell fordítani.

12) Lány szemre kapálás.

A csonkázással egyidejűleg vitetik véghez a lány szemre való kapálás. Jól mivel szőlőben soha se szabad gyomnak lenni; mindazáltal sokszor megtörténik, hogy az össze halmozott mezei munkák miatt, az előbbeni kapára kellő időben a tulajdonos napszamosokat nem kap, vagy a sok esőzés miatt a gyom ellepi és így a harmadik kapa egészen elmarad. Ez esetben a 4-ik vagy lány szemre való kapa pótolja annak is helyét; azért szükséges ily esetekben, a máskor csak felületesen végzett munkát úgy eszközölni, hogy minden gyom gyökerestől kipusztuljon; a gyom nélküli tiszta föld a napsugarak vissza verése által nagyon elő segíti a szőlő érését, míg a gyomos szőlőföld annak nagy kárára szolgál.

(Folytatása köv.)

M. K.

A méhesgazda foglalkozásai és gondjai.

Szeptember hó.

A növényzet sok vidéken e hónapban már alig nyújt mézet. Jó időben meglehet, hogy a tisztas-füről még hordhatnak egyes vidékeken, leginkább azonban már csak virágpórt hoznak.

A mint a mézhordás ideje megszűnik, rendszeren jelentkeznek méhtolvajok, méhrablók, melyek főképen gyengébb népekre törnek és azok készleteit elviszik és ha a méhesgazda kellően nem figyel, megtörténhetik, hogy kárt szenved. Tanácsos tehát, hogy a kasok száját felülről szükítsük, sokkal könnyebb a rablás kitörését jókor akadályozni, mintsem ha már kitört megszüntetni. Ha netalán valamely nép rendkívül időben pl. este és reggel nagyon élénken repülne, akkor nézzünk utána, vajjon az elrepülő vagy a hazajövő méhek mézzel vannak-e megrakodva; első esetben, ha t. i. az elrepülő méhek mézgyomra van tele, köpünk raboltatik meg, ellenben a második esetben, ha t. t. a hazatérő méhek tele mézgyomrral jönnek,

a mi kasunk méhei csaptak föl rablóknak. Alkalmat a rablásra az anyátlan népek adnak. A méhesgazda tehát figyelemmel legyen arra, hogy anyátlan kasai ne legyenek. Most is még este-felé kopogtasson kasain és figyeljen jól, hogy adják-e méhei azon tompa jajgató hangot, melylyel anyátlanságukat el szokták árulni. Ha az ilyen vizsgálatnál ne talán az anyátlanság gyanuja merülne föl, akkor még egyszer szedjük szét a kast és ha azt csakugyan anya nélkül találjuk, adjunk neki ha van, tartalék királynét, vagy ha nincsen, egyesítsük valamely más néppel; mert tudunkkal anyátlan köpüt télire berakni nem szabad.

Némely évokban, melyek a darázsok kifejlődésére kedvezők, ezek erősen alkalmatlankodnak a méheknek. A darázsok a hideg ellen kevésbé érzékenyek lévén mint a méhek, már akkor is repülnek korán reggel, midőn a méhek még összehúva élnek és a lépek alját meg széleit üresen hagyják. A darázsok ilyenkor a köpübe hatólván, sok mézet visznek el.

A mint tehát észre vesszük, hogy a darázsok reggelenként számosan hatolnak kassainkba, zárjuk el a köpük száját, a köpüre magára pedig szűk nyílású üvegeket — pl. Eau de Cologne-üvegeket — akasszunk, melyekbe meleg mézes vizet tettünk.

A gaz darázsok az üvegekbe behatolván az édességet élvezendők, az utat kifelé többé nem találják meg és ott vesznek. Természetes azonban, hogy aztán délfelé, midőn a nap már jól kisütött, a kas száját ne feledjük ismét kinyitni, hogy a méhek kiröpülhessenek; ha pedig a méhek röpkednek, a köpükre aggasztott üvegecskéket onnan el kell távolítanunk, mert különben méheink úgy járnak, mint a darázsok.

A gyenge, tehát kevés néppel bíró családokat, melyek kitelelésre nem alkalmasak egyesíteni semmi esetre el ne mulasszunk.

(Méh. lapok.)

Felhívás és kérelem!

Az erdélyi gazdasági egyesület kertészeti szakosztálya a gyümölcsészet, hazánk e fontos közgazdasági ágának terén az elméleti és gyakorlati ismeretek szerzésében már évek óta igyekszik és fáradozik.

És midőn iparkodását és igyékzetét egy felől arra fordítja, hogy hetenként tartott gyűléseiben a bémutatott gyümölcsökből izlelést és evvel kapcsolatos bírálatot rendez, a jókat ismerteti és termesztésre ajánlja, a rosszaknak pedig mellőzését javasolja; addig más felől a gyümölcsészet szellemi, vagyis elméleti és irodalmi haladásának mozzanataira is kiterjed éber figyelme.

És e pontnál, kertészeti szakosztályunk lehetetlen, hogy fel ne említse e lapok nagyérdemű olvasóinak (a kik arról még tudomást nem vettek volna) miszerént végre sikerült a gyümölcsészet számára egy oly jeles és olcsó kitűnő képekkel illusztrált havi közlönyt előállítani és folyamatba indítani, mely minden tekintetben bátran kiállja a versenyt, a külföldi hason nemű művekkel és termékekkel.

Ezen jeles gyümölcsészeti havi közlöny pedig nem más, mint a Villási Pál által szerkesztett és az orsz. magyar gazd. egyesület által kiadott „Gyümölcsészeti és konyhakeresztési füzetek.”

Miután már a hetedik füzet is kezeink között van: kertészeti szakosztályunk nem tehet jobbat és üdvösebbet, úgy a vállalat erősbulése, mind pedig első sorban a gyümölcsészet emelkedése és haladása érdekében, mint ezen füzeteket, melyek körül hazánk legjelesebb és tekintélyesebb gyümölcsészeti írói csoportosultak, mindenkinek figyelmébe és pártfogásába a legmelegebben és a legjobb lelkiösmerettel ajánlani.

És ezt annyival inkább tehetjük, mert az eddig megjelent füzetekből és az azokban foglalt különféle jelesnél-jelesebb cikkek és közlemények arról győzték meg szakosztályunkat, hogy azoknak mindegyike szükséges és hasznos tanulmánnyal gazdagítja hazánk tanulni és haladni kívánó gyümölcsészeit és arról, hogy a szerkesztő és a körülte csoportosult munkatársak tisztába vannak magokkal és ismerik teendőjük és feladatuk nagyságát és messze terjedő fontosságát.

Ezek után a hazai pomologia érdekében nem vél szakosztályunk jobbat és üdvösebbet tehetni, mint a „Gyümölcsészeti és konyhakeresztési füzeteket”, mint a melyek valóban nálunk jelentékeny hézagot pótolnak, legmelegebben mindenkinek ajánlani.

Mindnyájan akarjuk hazánk közgazdasági jóllétét és előhaladását; ha tehát akarjuk a célét, akarnunk kell az eszközöket is.

Áldozunk tehát és pártoljuk az e célra vezető irodalmi munkákat és vállalatokat saját magunk hasznára, mert ha mi magunk nem segítünk magunkon, más bizonyosan nem fog rajtunk segíteni.

Kelt az erdélyi gazd. egyesület kertészeti szakosztályának Kolozsvárt, 1880. szeptember 1-én tartott üléséből.

id. Bodor Pál,
elnök.

Szentgyörgyi Lajos,
jegyző.

Értesítés a ragályos és járványos állati betegségekről 1880. aug. hó 22-től—31-ig.

M e g y e	K ö z s é g	Az állatok faja és darabszáma	A kór megnevezése	Elhullt vagy gyógykezeltek
Alsó-Fehér	Farkastelke	1 szarvm.	lépfene	elhullott
Brassó	Szászmagyar.	3 „	„	„
„	keresztényfal.	7 „	„	„
„	„	13 sertés	„	„
Fogaras	Alsó-Törösvár	3 szarvm.	„	„
„	Recze	2 „	„	„
N.-Küküllő	Nagy-Sink	1 „	„	„

Horváth-Szlavonország két községében marhavész uralg.
Magyarország területe m a r h a v é s z m e n t e s.

Egyveleg.

— A *Phylloxera* Visegrád közelében Bogdányban 1 holdnyi területen megtaláltatott; a vészesszők 1874-ben Tahiból kerültek oda.

— A tyúkók fergői ellen. Kilözött komlót kell a tyúkók háló helyeire rakni, hol az apró tetű, bolha néhány nap

alatt belé költözik s ekkor kitakarítva el kell égetni. Párszor ismételve, a tyúkok teljesen megszabadulnak a férgektől.

Szolnok-Doboka megye gazdasági egyesülete igazgató választmányi gyűlését múlt hó 21-én tartá Gr. Kornis Viktor elnöke alatt. A megjelent tagok üdvözlése után főlemlité, hogy bár huzamosabb idő óta gyűlés nem vala, de azért az egyesület folytonosan működik és halad. Jelesen a kisbirtokosok hitelintézetéveli egybekötésre nézve az egyesület részéről a kötvény aláíratott. A biztosítás ügye is örvendetes fölkarolást tüntetett fel. Az egyesület gazdasági kertje ez évben örvendetes és sikeres beruházásnak örvend. Intézkedés tétetett a hátrálékos részvény-díjak behajtására, egyszersmind kimondatott, hogy az egyesület által közvetített biztosítás előnyeit csak azok élvezhetik, kik részvénydíjajukat pontosan befizetik s ily értelemben az egyesületi tagoknak névsora a biztosítási ügynökséggel évenként közöltetni fog. A titkár bemutatja az egyesületi iroda és a gazdasági-kert felszereléséről össze állított leltárt, mely tudásul vétetett. Titkár előadja, hogy több miniszteri leiratok, jelesen a phylloxera és a marhavészre vonatkozó leiratok és figyelmeztetések a titkár által idő szsrint el lettek intézve. Indítványba hozatott a kormány által folyó évre utalványozott 300 frt államszegélynek a jövő évre leendő folyosítása érdekében az illető miniszternél kérelmezni. A m. országos gazdasági-egyesület fenállása 50-ik évének alkalmával tartott közgyűlésen az egyesület képviselő Br. Bánffy Dezső tagtárs jelenté, hogy az ezen közgyűlésen indítványba hozott s a többség által elfogadott: gazdasági egyesületek szövetkezésében megbízatása folytán kijelenté, miszerint az egyesület is kész a csatlakozásra, annál is inkább, mert az ezen szövetkezetbe belépett egyesületek nem csak egymás, hanem még az állam támogatására is biztosan számíthatnak, mely eljárása, midőn örvendetes tudomásul vétetett, egyszersmind elhatároztatott erről az illető központot értesíteni. Olvastatott a földmívelési miniszternek az új erdőtervény érdekében tett azon felhívása, hogy az egyesület is minden lehető megtegyen ezen törvény életbe léptetése következtében gazdaságunk ez ágának fölvirágoztatására. Olvastatott a földmívelési miniszternek azon leirata, melyben tudatja az egyesülettel, hogy a takarmány-növényekből a veszélyes aranyka növénymagvait kitisztító gépet szerzett bé, melyet a közönség rendelkezésére bocsát s azt díjtalanul fogja átengedni. Megbizatott a titkár, hogy ha netalán ezt igénybe vevők jelentkeznek, a szükséges közvetítést megtegye. Föl lett említve, hogy Villási Pál az óvári gazdasági akadémiának egyik tanára, Erdély eredeti-almafajainak, melyek már a gyümölcsészet nagy catalogusába fölvetettek, képét és hű ábráját Gothában elkészítetvén, azokból egy példány egyesületünk számára is rendeltetnék meg. Megbizatott a titkár annak megrendelésével.

(Szolnok-Doboka.)

— Az 1880-iki termés statistikája a bécsi nemzetközi gabonavásáron akként lett előterjesztve, hogy a különböző országok termésének viszonylagos eredményét (a múlt évhez képest) a következő táblázat mutatja. (A középtermés 100-nak van véve.)

	Buza	Rozs	Árpa	Zab
Poroszország	100	60	95	100

Szászország	90	75	100	100
Bajorország	125	100	125	125
Württemberg	115	105	115	115
Svájcz	100	—	90	109
Dánia	100	90	110	85
Svéd- és Norvég-ország	100	95	95	90
Ausztria	106	98	106	105
Magyarország	97 $\frac{1}{2}$	95 $\frac{1}{2}$	114	114
Olaszország	130	125	—	140
Franciaország	90	120	120	100
Belgium	105	105	105	125
Holland	100	85	95	100
N.-Britannia és Irland	90	—	100	100
Oroszország, Esztlend	75	120	100	120
„ Kurland	90	90	80	90
„ Lengyelorsz.	105	90	110	110
„ Déli	100	55	120	105
„ Besszarabia	110	70	110	120
Románia	125	115	140	120
Szerbia	100	100	105	100

Vidéki gazdasági tudósítás.

Egerpatak, 1880. aug. 31.

Az aprilisi szokatlan forró melegek alatt a már csaknem teljesen elütkadt növényzetet a májusi és juniusi bámulatosan termékeny időjárás anyira elősegítette, hogy a buza és rozstermés a Sepszi felső járásban, ha nem is községenként, de nagy átlagban a jó közepes termések közé lehet soroznom. A csépelletés már nagyjában foly. Egy katasztr. holdon az átlagos termés búzában 10 hectoliter, rozszban 8—10 hectoliter. A tavasziak termését csaknem általában jónak jelezhetem. Zab kiválólag jól termett; egy katasztrális holdra 18—20 hectoliterre tehető. Árpatermés szintén jó. Törökbuza termés is jónak ígérkezik. Lencse, borsó, burgonya termés jó közepes, szénatermés jó, sarju gyenge. Gyümölcs: körtve, szilva kielégítően termelt, alma kevés termelt. Ganaárak megfelelnek a gazda számításának.

Márk István.

Szerkesztői izenet.

Mészáros Lurnak, Felvinczen. A beküldött választ jövő számban közöljük, de kihagyásokkal, mert csak a lényeges részt adhatjuk.

Üzleti heti szemle.

(A „Pesther Lloyd“ nyomán.)

Gabona és gyapjupiacz Budapest, 1880. augusztus 29. től szeptember 4-ig

Buza üzlet élénk; forgalom 120,000 metermázsa, ár 10 frt 35 krig.

Rozs meglehetősen, forgalom 4000 metermázsa, ár 9 frtől 9 frt 30 krig.

Árpa üzlet élénk, forgalom 5000 metermázsa, ár: takarmányárpa 6 frtől 25 frtig, seres árpa 7-75 frtig.

Zab meglehetősen, forgalom 10,000 metermázsa, ár 7-76 frttől 6 frtig.

Törökbuza emelkedő, forgalom 4000 metermázsa, ár 7-90 frt.

G a b o n a - á r a k :

minimum és maximum: Budapest sept. 4. | Bécs sept. 4.

Buza	10:50—11:25 frt	10:40—12:20 frt
Rozs	9:20— 9:40 frt	9:60—10:40 frt
Árpa, takarmány .	6:00— 6:20 frt	7:75— 9:25 frt
Árpa, szeszfőzésre .	7:00— 7:50 frt	6:00— 6:50 frt
Árpa, seres . . .	8:00— 9:00 frt	— — — frt
Zab	7:80— 7:85 frt	6:65— 6:85 frt
Törökbuza	7:70— 7:75 frt	8:30— 8:40 frt

Budapesti marhavásár sept. hó 2-án Őszes felhajtás 2043 drb. nagy és 3754 drb. apró marha. Ebből eladatott 32 drb. bika, 690 drb. ökör, 795 drb. vágó tehén, 240 db. fejős tehén, 326 db. bival, 195 db. borju, 3559 db. birka. Árak: bika darabonként 80—115 frt, ökör páronként 150—340 frt, vágó tehén páronként 120—235 frt, fejős tehén darabonként 80—230 frt, bival páronként 140—225 frt, borju darabonként 16—38 frt, birka páronként 11—18 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 54—56 frt, tehénhús 53—55 frt, borjuhús 80—90 frt, bivalhús 49—54 frt.

Bécsi marhavásár aug. 30-án. Összes felhajtás 2840 drb és pedig 1249 drb. magyar, 1283 drb. lengyel és 308 drb. német fajta, melyből 2653 drb. ökör, 89 drb. tehén, 98 drb. bika és — drb. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 53—59 frt, lengyel 55—59 frt, német 54—59 frt, tehén 48—59 frt, bika 46—52 frt, bival — frt. Lábán darabonként 105—210 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár sept. 3-9n. (Az első magyar sertésbizalmi és kölcsönelőlegelő részvénytársaság jelentése.) Daczára annak, hogy a mult héthez képest 3000 drb. sertéssel több adatott el és a kivitelre is élénkebb volt a kereslet, de ép a nagyobb ajánlat következtében, a hangulat lanyha maradt.

Heti átlag árak: magyar válogatott sertés 220—280 klgr. 59—59½ kr, 160—220 klgr. 59½—60½ kr, nem válogatott magyar és vidéki 58½—59 kr., bánáti 56—58 kr, hizott öreg 58 kr., 50 kr. levonással, szerb 58½—58¾ kr., tüskés 56 kr. klgrminkt.

Eleség árak: tengeri 8 frt, árpa 6 frt 25 kr. mm. készpénzért a városi raktárba Helyi állomány: augusztus 27-én maradt 69,940 drb. Felhajtás: Alvidékről hizott 4810 drb., alvidékről sovány 1150 drb., Szerbiából 360 drb., Romániából 160 drb., vidékről 110 drb., Magyar kir. állam vasuttal 140 drb. összesen 76,670 drb. Elhajtás: Felvidékre 460 drb., Bécsbe (m. héten 269 drb.) 2380 drb., Csehországba 310 drb., Bodenbachon át 3180 drb., Rutkán át 180 drb., Délnémetországban 200 drb., Összekötő vasuttal 130 drb., Budapesti fogyasztás 2900 drb., Külfelki fogyasztás 80 drb., összesen 9820 drb. Marad állomány 66,850 drb. A részvény szállásokban 12,970 drb. van elhelyezve.

Az egészségügyi és transito szállásokban augusztus 27-én maradt 4127 drb., felhajtott: szerb 350 drb., román 158 drb., összesen 4644 drb., ezekből eladatott 910 drb., marad állomány 3726 drb. és p. 1352 drb.

szerb és 2374 drb. román. A vizsgálat által eddig 856 drb. a fogyasztás alól kivonatván, kiirtatott.

Gyulai vásár. sept. 1-én. Felhajtva kevés sertés volt; eladatott 1½—2 éves sovány sertés 48—56 frton páronként.

Bécsi sertésvásár auguszt. 31-én. Összes felhajtás 3665 drb. és pedig 950 drb. nehéz, 906 drb. középnehéz és 1809 drb. süldő; melyből 1758 drb. magyar, 1809 drb. orosz-lengyel, 98 drb. szerb és — drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 53—54 frt, középnehéz 49—54 frt, süldő 42—50 frt; szalonna és zsír 63—65 frt.

Helyettes szerkesztő: SZABÓ SÁMUEL.**Hirdetések.****Jelzalog-kölcsönök**

a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra 1000 frittól kezdve bármily magas összegig, 4½ % vagy 6% kamat mellett törlesztésre a legelőnyösebb feltételek mellett, ugyszintén bekebelezet terhek kifizetését gyorsan eszközli a

Hat. engedélyezett

„Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“.

(2.) (36—52.) Kolozsvárt, Páris-utca 19-ik sz. sajtóház.
Ertekezhetni posta útján, vagy személyesen naponta d. u. 2—4 óráig.

A szürethez

(23.) ajánljuk legjobb szerkezetű (1.—6.)

borsajtókat

orsóval és a nélkül, **szőlő-malmokat** 30 frittól 105 frittig, **szőlő-morzsoló-szitákat**, darabja 7 frt, **borlehu-zó-gépek** (szivattyuk) legujabb szerkezet, szélkazánnal és golyó-szelentyűvel, melyekkel mustot, valamint bort a seprütől egészen tisztán lehet lehuzni, a nélkül, hogy azt felkeverje.

Valódi amerikai nyomó és szivó ruggyanta-tömlők, borlehu-zó-tömlők, palaczkok be-töltési készletek, dugasztó-gépek valamint mind a pincze-eszközökhöz tartozó czikkek.

Képes árjegyzékek kívánatra ingyen kiszolgáltatnak.

SCHOTTOLA ERNŐ és NEOSCHIL,
Budapest, váci-körut 28. sz.

Pincze felszerelési eszközök, bor és sörfejtő szivattyúk, dugaszoló és palaczköltő gépek,

de különösen gazdasági gépek nagy raktára, ugymint
törökbuza morzsolók 35 forinttól kezdve,

Mayer-féle Trieurök,

melyek a konkolyt, bükkönyt és vad zabot tökéletesen kiválasztják
kaphatók kedvező feltételek és jótállás mellett

az első magyar gazdasági gépgyár összpontosított raktár
és gépműhely erdélyországi fióktelepében

(5.)

(27.—45.)

WALSER FERENCZ-nél

Kolozsvártt, bel-monostorutca 12. szám.

P i a c n i á r a k.

A heti vásár		Egy hectoliter vagy metermázsá*						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	elogy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	szóna	szalma	tüzifa	marhahus
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Heszteroze	aug. 31	650	650	660	—	250	550	200	80	300	40
Brassó	sept. 3	700	560	500	380	210	510	270	—	225	48
Osik-Szereda	sept. 1	800	—	500	400	300	525	180	80	175	36
Décs	aug. 31	880	760	620	360	260	580	460	100	250	36
Déva	aug. 23	840	620	600	580	720	580	300	180	220	36
Erzsébetváros	sept. 4	700	550	525	—	200	475	180	—	250	44
Fogarás	aug. 27	800	—	550	—	185	667	200	—	250	42
H.-Fehérvár	aug. 28	1170	1050	910	—	770	770	280	100	240	48
Gy.-Sz.-Miklós	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolozsvár	sept. 2	720	—	550	—	175	500	250	200	300	48
H.-Vásárhely	sept. 2	950	820	840	500	110	610	300	100	450	40
Nagy-Enyed	sept. 2	930	740	600	—	276	550	420	120	260	44
H.-Bzeben	sept. 3	700	550	510	430	200	500	180	100	300	44—48
Göcsvár	aug. 26	630	450	370	—	180	420	160	90	150	44
H.-Sz.-György	aug. 30	800	780	630	500	200	500	300	100	250	44
H.-Régen	sept. 2	650	484½	537½	312½	212½	480	170	60	200	40
Sz.-udvarhely	aug. 31	850	650	500	—	250	500	240	50	200	36

*) A csillaggal jelelt árak metermázsára értendők.

Mellékletek

100 darabonként 1 forint 40
kr-ával számítottak.

A hirdetés szövegét
a t. megrendelők minden
külön díj nélkül tet-
sző szerint akarhányszor
változtathatják.

Az „Erdélyi gazda” hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tör megnevezése	1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-24 1-30 1-36 1-42 1-52										
	szori hirdetésnél										
	fizetendő forint										
1/16 v. egész oldal	7	20	35	65	95	120	140	160	180	210	
1/16 v. fél „	4	10	18	33	48	60	70	80	90	105	
1/16 v. negyed „	3	6	9	17	24	30	35	40	45	53	
1/16 v. nyolczad oldal	2	3	5	9	12	15	18	20	23	27	
1/16 v. tizenhatod „	1	2	3	5	6	8	9	10	12	14	

Ezenkívül 30 kr. bolyogdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai
és

lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrés
engedményben részesülnek
ha hirdetésük beküldésekor
tagsági vagy előfizetői
minősögre hivat-
koznak.